

FAGOPPGAVE

Tema: Den profesjonelle førskolelærer

- Arbeidsmåter og pedagogisk grunnsyn: hvordan jobber personalet sammen om å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen
-

Utarbeidet av:

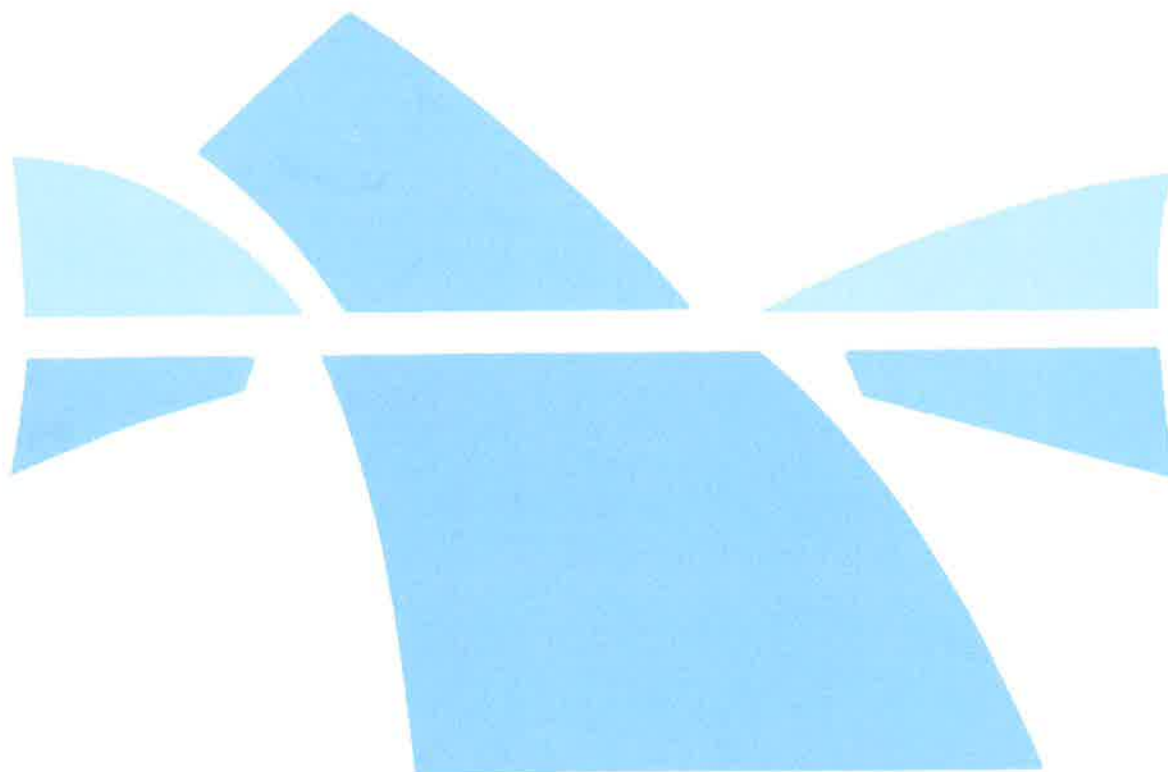
Linda Jeanette Lunde Flobak Svensen

Studium:

Førskolelærerutdanning, deltid, kull 2008, Mysen

Innlevert:

Høst 2011

Forord

Jeg vil rette en stor takk til alle som har hjulpet meg med denne fagoppgaven på ulike måter. Jeg vil takke min veileder Kathrin Olsen, som har kommet med konstruktive tilbakemeldinger på veiledning gjennom arbeidet med oppgaven. Dette har hjulpet meg til å fortsette arbeidet. Jeg vil takke informantene for at de satte av tid i en hektisk barnehagehverdag til å la seg intervju. Ellers vil jeg takke mannen min og jentene mine for at dere har vært så tålmodige med meg i denne perioden jeg har arbeidet med oppgaven. Jeg ser frem til å tilbringe kvelder og helger med dere igjen, og være til stede der dere er!

Tusen takk!

30/12-11

Kandidatnummer: 280348

Innhold

Innhold	2
1 Innledning	4
1.1 Begrunnelse	4
1.2 Formål med oppgaven	4
1.3 Førforståelse	4
1.4 Faglig ståsted	5
1.5 Presentasjon av problemstilling.....	5
2 Begreper.....	5
2.1 Begrepsavklaring-utvikling av felles pedagogisk grunnsyn.....	5
2.2 Pedagogisk grunnsyn	6
2.3 Praktisk yrkesteori	7
2.4 Taus kunnskap.....	7
2.5 Pedagogiske modeller.....	8
3 Teoretisk perspektiv.....	9
3.1 Hva sier rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver?	9
3.2 St.meld. nr. 41(2008-2009) Kvalitet i barnehagen.....	10
3.3 Hvorfor jobbe med pedagogisk grunnsyn?.....	10
4 Metode og informantene	11
4.1 Metode, hva er det?	11
4.2 Kvantitativ og kvalitativ metode	11
4.3 Mitt valg av metode	12
4.4 Innsamling av data	12
4.5 Dataenes validitet	13
4.6 Presentasjon av informantene.....	13
5 Resultat og drøfting	14
5.1 Pedagogisk grunnsyn handler om hva vi jobber etter	14
5.2 Ulik bakgrunn og ståsted i livet-ulikt pedagogisk grunnsyn	14
5.3 Planlagt og spontan refleksjon.....	15
5.4 Viktige faktorer å vektlegge	15
5.5 Gjenspeiling i praksis.....	16
5.6 Justering.....	17

5.7	Bruk av pedagogiske modeller.....	17
5.8	Hva fant jeg ut?.....	17
6	Avsluttende kommentar.....	17
7	Litteratur.....	19
8	Vedlegg.....	20
8.1	Informasjonsbrev til informantene.....	20
8.2	Brev fra Høgskolen i Nesna.....	21
8.3	Intervjuguide.....	22
8.4	En side "rådata-empiri".....	23

1 Innledning

Som siste års student ved førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nesna, skal jeg skrive en fagoppgave i pedagogikk som en del av den avsluttende eksamen i faget. I løpet av mine snart tolv år i barnehage og ikke minst gjennom praksis i ulike barnehager gjennom dette studiet, har jeg blitt mer og mer opptatt av viktigheten av et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen. Tema for denne oppgaven er arbeidsmåter og pedagogisk grunnsyn. Jeg begrenser meg til å se på hvordan personalet jobber sammen om å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen.

1.1 Begrunnelse

Jeg tenker at alle har et pedagogisk grunnsyn, men er kanskje ikke alltid grunnsynet sitt like bevisst. Ved å bli bevisst sitt eget pedagogiske grunnsyn, og utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen med felles verdier og holdninger personalgruppen ønsker å legge vekt på og jobbe etter, vil det være større samsvar mellom det personalet sier de gjør og det de praktiserer.

1.2 Formål med oppgaven

Denne oppgaven er en del av den avsluttende eksamen i faget pedagogikk. Ellers ønsker jeg å skape større innsikt og økt bevissthet rundt hvordan personalet kan jobbe sammen om å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen, da jeg ser på dette som svært viktig, og som en kompetanse jeg må inneha som kommende førskolelærer.

1.3 Førforståelse

Jeg har en oppfatning av at personalet rundt om i barnehagene bare delvis har avklart hva slags grunnsyn de baserer sin pedagogikk på, det være seg personalet som enkeltpersoner eller den enkelte personalgruppe. Jeg mener at dersom en personalgruppe har utviklet et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen med felles verdier og holdninger de ønsker å legge vekt på og jobbe etter, vil det hindre at pedagogikken blir styrt av tilfeldigheter, og jeg tenker det vil være større samsvar mellom det personalet sier de gjør og det de praktiserer.

1.4 Faglig ståsted

Jeg har en ganske allsidig bakgrunn og erfaring med andre mennesker. Jeg har jobbet i geriatrien og med psykisk utviklingshemmede, før jeg for snart tolv år siden begynte å jobbe i barnehage. Jeg har gjennom dette førskolelærerstudiet også vært i praksis i ulike barnehager. Jeg har i tillegg med meg kompetansen som mamma til to jenter.

1.5 Presentasjon av problemstilling

Hvordan jobber personalet sammen om å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen?

2 Begreper

Her vil jeg først forklare hva jeg legger i utvikling av felles pedagogisk grunnsyn, for så å komme inn på aktuelle begreper i denne sammenhengen.

2.1 Begrepsavklaring-utvikling av felles pedagogisk grunnsyn

Alle har et pedagogisk grunnsyn, men vi er kanskje ikke klar over det?(Lillemyr og Søbstad 1993:82). Jeg tenker at det pedagogiske grunnsynet er ulikt hos alle mennesker. I en personalgruppe har alle med seg sin unike bagasje i ryggsekken. Denne bagasjen er kunnskap, erfaringer og opplevelser vi har tilegnet oss gjennom livet, og utgjør den enkeltes spesielle kompetanse som representerer et viktig bidrag i barnehagen i arbeidet med barna. Alle disse erfaringene og opplevelsene er med på å prege oss og har vært med på å forme oss til den vi er i dag. Det at alle i en personalgruppe har med seg sin unike bagasje i ryggsekken, gjør at personalet i en barnehage mest sannsynlig har ulike tanker og meninger om syn på barn, omsorg, lek og læring, og verdier og holdninger de mener er viktig å vektlegge i arbeidet med barn. Jeg tenker at ved å ta disse verdiene og holdningene opp til diskusjon og refleksjon i personalgruppa, vil det på grunn av personalets «unike bagasje» komme frem mange ulike perspektiv på emner og temaer personalet diskuterer og reflekterer over. Dersom personalet har et veldig ulikt pedagogisk grunnsyn kan det by på utfordringer og vanskeligheter i samarbeidet, eller som jeg nevnte over, at personalet får mange ulike perspektiv. Alle disse

ulike perspektivene kan være med på å øke bevisstheten rundt de ulike verdiene og holdningene, og sammen kan personalet enes om hvilke verdier og holdninger de ønsker å stå for og jobber etter i barnehagen- finne en felles plattform eller visjon å jobbe etter. Jeg tenker at det pedagogiske grunnsynet vårt ikke er konstant. Med det mener jeg at møtet med mennesker og samfunnet rundt oss preger oss på ulike måter, som gjør at vi hele tiden tar med oss eller utvikler nye verdier og holdninger gjennom nye erfaringer og tilegnelse av ny kunnskap. På denne måten tenker jeg det pedagogiske grunnsynet vårt er i stadig utvikling. Lillemyr og Søbstad (1993) støtter dette: *«Vårt pedagogiske grunnsyn er ikke en statisk størrelse. Det vil trolig være i utvikling så lenge vi står i en eller annen pedagogrolle i forhold til barn. Ny erfaring og nye kunnskaper gir oss stadig nye muligheter til å reflektere over livet, verdier og barns egenskaper, og over hvordan vi kan virkeliggjøre verdier slik at barn får et meningsfullt liv».*

2.2 Pedagogisk grunnsyn

Lillemyr og Søbstad (1993), har denne definisjonen på pedagogisk grunnsyn:

«Med pedagogisk grunnsyn menes den virkelighetsoppfatning, de kunnskaper, verdier og holdninger som ligger til grunn for pedagogisk virksomhet». Det betyr at grunnsynet kan komme til syne gjennom bestemte pedagogiske modeller som vekstmodellen eller dialogmodellen, gjennom bestemte pedagogikker som Steinerpedagogikk eller Montessorripedagogikk, eller at vi tar med oss det vi liker best fra ulike retninger og tradisjoner.

Sentrale elementer kan sies å høre inn under pedagogisk grunnsyn. Lillemyr og Søbstad (1993) omtaler disse elementene:

- *Filosofisk grunnsyn* omhandler synet på mennesket, samfunnet og forholdet til livsverdier. Har vi egen fri vilje? Er mennesket grunnleggende aktivt eller passivt?
- *Forholdet til religion* handler om hvilke etiske og atferdsmessige konsekvenser å tro eller ikke tro kan få for mennesker.
- *Sosiologisk grunnsyn* omhandler synet på hvordan samfunnet utvikler seg, hvordan sosiale institusjoner og relasjoner dannes og hvordan ulikheter og konflikter oppstår og løses.

- *Politisk oppfatning* handler om hvilke mål og verdier du har for samfunnet og hvordan fremme disse målene.
- *Psykologisk grunnsyn* omhandler syn på psykologien som vitenskap, dens mål og metoder.

I arbeidet med eget og felles pedagogisk grunnsyn mener jeg det er viktig å tenke igjennom disse elementene for å bli bevisst og forstå det pedagogiske grunnsynet.

2.3 Praktisk yrkesteori

I Gunnestad (2007) står det om praktisk yrkesteori: «Begrepet står for den kunnskap og de erfaringer og verdier som kommer til uttrykk i den måten vi utfører vårt arbeid på». Med det menes den enkelte yrkesutøvers forestillinger om yrkesutøvelsen. Disse forestillingene bygger på de erfaringene vi har gjort i yrkespraksis eller på erfaringer som andre har gjort i yrket, og er styrende for hvordan vi handler i ulike situasjoner. Et eksempel på dette kan være en førskolelærer som plutselig må utføre en handling som han eller hun ikke har tid til å reflektere over. Denne handlingen kan i stor grad være styrt av hans eller hennes praktiske yrkesteori. Måten vi utøver vårt yrke på gir uttrykk for verdier og holdninger til yrket, til andre mennesker, til stoff og arbeidsmåter, til læring med mer. Gjennom refleksjon og bevisstgjøring over egen praksis kan egen praksis utvikles, slik at det blir større samsvar mellom det personalet sier de gjør og det de praktiserer (Gunnestad 2007:42-43).

2.4 Taus kunnskap

Den viktigste ressursen i barnehagen er menneskene som jobber der. Måten personalet behandler og forholder seg til barn og medarbeidere på er et uttrykk for bevisst og uttalt yrkesfaglig kunnskap, men også taus kompetanse det kan være vanskelig å sette ord på (Meyer 2005:77-78). Den ungarsk-engelske legen og filosofen Michael Polanyi lanserte begrepet tacit knowledge også kalt taus kunnskap. Det betyr den kunnskapen, verdier og holdninger som ligger i den daglige praksisen i barnehagen. Det er det som ligger innebygd i rutiner, tilvant praksis og spontane reaksjoner. Det er kunnskapen vi ikke tenker over at vi har. Hensikten er å reflektere og bli bevisst egen praksis. Da vil mengden av taus kunnskap minske til fordel for kunnskap, bevisste holdninger og verdier. Pedagogisk grunnsyn, praktisk yrkesteori og taus kunnskap er gode utgangspunkter når en personalgruppe skal arbeide med

pedagogiske grunnlagsspørsmål. En felles bevisstgjøring i et personale vil skape større samsvar i reaksjoner og et mer helhetlig oppdragelsesmiljø. Det vil bli en større sammenheng mellom det vi sier vi vil og det vi faktisk gjør (Gunnestad 2007:43-44).

2.5 Pedagogiske modeller

En pedagogisk modell kan være en forenkling av virkeligheten, og brukes som verktøy når omfattende eller sammensatte forhold skal drøftes eller vurderes (Gunnestad 2007:44). Det finnes ulike typer modeller som fokuserer på ulike aspekter ved oppdragelsesarbeidet. Ved å tenke igjennom det de ulike modellene står for vil man kanskje finne at en av modellene stemmer overens med barnehagens grunnholdninger. Jeg vil her se nærmere på Urie Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. Denne modellen viser sosialiseringprosessen som en interaksjon og et samspill mellom barnet og de miljøene barnet deltar i. Barn sosialiseres inn i de miljøene de er i som familien, barnehagen, fritidsaktiviteter og lignende, og det er et gjensidig samspill mellom barnet og disse miljøene. Bronfenbrenner har delt de ulike faktorene som virker inn på barns oppvekst i fire ulike nivåer: mikronivået, mesonivået, eksonivået og makronivået (Gunnestad 2007:60).

Mikronivået er de arenaene der barnet befinner seg som familie, barnehage og fritidsaktiviteter. Disse miljøene påvirker barnet direkte og barnet påvirker også disse miljøene gjennom sin tilstedeværelse.

Mesonivået omhandler samspillet og kontakten mellom to eller flere av de mikrosystemene barnet befinner seg i. Eksempler på dette kan være samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet, eller kontakten mellom hjemmet og venner.

Eksonivået er de miljøene der barnet sjelden og aldri selv er til stede. Dette kan være personalmøter i barnehagen, kommunestyret eller det som skjer på foreldrenes arbeidsplass. Det som foregår i disse miljøene kan ha/få stor innvirkning på barnas hverdag.

Makronivået omhandler de forhold som preger samfunnet. Eksempler på dette kan være kultur, livssyn, verdier og lovgivning. Dette er faktorer som preger alle de andre nivåene og forholdet mellom dem.

Denne modellen synliggjør faktorene som påvirker barnets utvikling, og hvordan ulike faktorer påvirker hverandre gjensidig.

3 Teoretisk perspektiv

Her vil jeg presentere teorien jeg baserer denne oppgaven på.

3.1 Hva sier rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver?

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (R11) er barnehagens styringsdokument og legger føringer for hvordan personalet i barnehagen skal jobbe.

Den sier blant annet:

Punkt 1.1 Barnehagens verdigrunnlag. «Personalet har som rollemodeller et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterleves i praksis. Refleksjoner over egne verdier og handlinger skal inngå i personalets pedagogiske drøftinger. Barnehagen må systematisk vurdere om egen praksis og barnehagens kultur bidrar til å fremme verdiene som skal ligge til grunn for barnehagens virksomhet».

Med dette menes blant annet at personalet skal reflektere over egne verdier og handlinger, og hele tiden vurdere om egen praksis og barnehagens kultur står i samsvar med barnehagens verdigrunnlag.

Punkt 1.7 Barnehagen som pedagogisk virksomhet. «Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse».

Dette betyr at barnehagen skal endre og utvikle seg i takt og tråd med samfunnet, og stå rustet til å møte de krav og forventninger det fører med seg. Personalet er barnehagens viktigste ressurs, og skal barnehagen utvikle seg kvalitetsmessig krever det at personalet utvikler sin kompetanse.

3.2 St.meld. nr. 41(2008-2009) Kvalitet i barnehagen

I stortingsmelding nr. 41 punkt 1.1 -Et godt pedagogisk tilbud, står det: « Gode barnehager formidler verdier og holdninger, gir barn grunnleggende ferdigheter og kunnskaper og trening i å delta aktivt i et fellesskap med andre barn og med voksne utenfor familien». Dersom personalet skal kunne formidle verdier og holdninger til barna, tenker jeg at disse verdiene og holdningene må være avklart og gjennomtenkt i personalgruppa, slik at personalet er enige om hvilke verdier og holdninger de ønsker å formidle og på hvilken måte disse skal formidles til barna på en best mulig måte.

3.3 Hvorfor jobbe med pedagogisk grunnsyn?

Når vi driver med pedagogisk arbeid i barnehagen bygger det på personalets verdier og oppfatninger. Disse verdiene og oppfatningene er enten kjent av personalet eller dette er noe personalet ikke er klar over. Det er oftest slik at vi delvis har avklart hva slags grunnsyn vi baserer vår pedagogikk på. På noen områder har vi klart definerte verdier og holdninger, mens vi på andre områder ikke har det så klart for oss (Lillemyr og Søbstad 1993:81). Barnehagen må derfor jobbe med pedagogisk grunnsyn da det er basis for didaktikken, for pedagogisk planlegging og for praksis (Lillemyr og Søbstad 1993:86). Skal vi kunne arbeide bevisst og planmessig, må vi derfor reflektere over grunnsynet, og skape felles verdier og holdninger vi ønsker å legge vekt på, en felles plattform vi ønsker å jobbe ut ifra.

I Lillemyr og Søbstad (1993) står det at god planlegging der både grunnsyn, mål, innhold og arbeidsmåter avklares, kan være med på å hindre en pedagogikk styrt av tilfeldigheter. Da vil hva vi skal gjøre, hvorfor vi skal gjøre det, hvordan vi skal gjøre det og en evaluering av hvordan det faktisk gikk være tilstede. Det pedagogiske arbeidet vil være gjennomtenkt og ikke tilfeldig, til barnas beste.

Pedagogisk arbeid innebærer ulike valg. Det å fokusere på noe og se bort fra noe annet. Det kan være væremåter, måten å forholde seg til andre mennesker og ting på, holdninger til verdier og normer, emner og problemstillinger. Disse valgene vi tar, vil være et resultat av vårt pedagogiske grunnsyn eller et uttrykk for manglende refleksjon over eget grunnsyn. Dette kan føre til manglende samsvar mellom det man gjør og det man sier man gjør. Dette kan bli en konsekvens av å ikke ha et felles pedagogisk grunnsyn.

I Lillemyr og Søbstad (1993) står det at ved at pedagogen blir sitt pedagogiske grunnsyn bevisst, vil dette være en viktig faktor i å utvikle en følelse av kompetanse som profesjonell yrkesutøver. Jeg tenker at det er viktig å ha en opplevelse av å være profesjonell yrkesutøver i den forbindelse at pedagogen eller førskolelæreren skal lede det pedagogiske arbeidet på avdelingen sammen med resten av personalet. Det handler om å ha en yrkesstolthet og brenne for det man driver med og synes er viktig. Er dette til stede mener jeg det er større sannsynlighet for å lykkes i arbeidet, og alt det det innebærer.

4 Metode og informantene

I dette kapittelet starter jeg med å forklare hva metode er og litt om kvantitativ og kvalitativ metode. Deretter vil jeg si litt om hvilken metode jeg har valgt og hvorfor jeg har valgt akkurat denne metoden. Jeg beskriver så hvordan jeg har gått frem for å finne informanter, hvordan jeg tok kontakt med dem og hvordan jeg gjennomførte intervjuene. Til slutt kommer en presentasjon av informantene.

4.1 Metode, hva er det?

En metode er en fremgangsmåte eller et verktøy som hjelper oss å samle inn informasjon. Valg av metode begrunnes med at vi mener den vil gi oss meningsbærende data. Vilhelm Aubert blir ofte sitert der det er spørsmål om hva metode er, og formulerer metode på denne måten (Dalland 2010: 83):

“En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder” (1985: 196) i Dalland 2010.

4.2 Kvantitativ og kvalitativ metode

Intervju er en kvalitativ metode for innhenting av kunnskap, hvor hensikten er å fange opp intervjupersonens mening og opplevelse av den situasjonen den befinner seg i, og som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland 2010:84).

Spørreundersøkelse er en kvantitativ metode for innhenting av kunnskap. De kvantitative metodene tar sikte på å gjøre informasjon om til målbare enheter. Med dette menes å finne for eksempel gjennomsnitt og prosent av en større mengde (Dalland 2010:84).

4.3 Mitt valg av metode

Jeg valgte den kvalitative metoden intervju, fokusgruppeintervju, som metode for innhenting av data til min forskningsoppgave. Jeg valgte denne metoden for å få informantenes personlige erfaringer og synspunkter på noe de selv er involvert i, da det er deres synspunkter og meninger jeg ønsker å få frem. Jeg ønsket også muligheten til å stille oppfølgings- og tilleggsspørsmål under intervjuet, noe denne metoden gir rom for. Hensikten med intervju er å få beskrivelser, opplevelser, tanker og vurderinger om en spesiell situasjon, og i mitt tilfelle hvordan personalet jobber sammen om å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen.

4.4 Innsamling av data

Jeg tok kontakt med en barnehage jeg hadde fått informasjon om var gode på arbeid med pedagogiske grunnlagsspørsmål. Jeg ringte styrer i barnehagen og spurte om noen i personalet der kunne stille til intervju. De var positive til å la seg intervju og jeg sendte de informasjonsbrev og intervjuguiden. Jeg valgte å sende dem intervjuguiden på forhånd slik at de hadde mulighet til å kunne forberede seg. En annen grunn til at jeg sendte informantene intervjuguiden på forhånd, var at jeg ønsket å få gjennomtenkte svar fra informantene på mine spørsmål. Jeg hadde avtale med styrer om å intervju to personalgrupper i denne barnehagen. Da dagen for intervjuene kom trakk barnehagen seg på grunn av sykdom blant personalet, og de kunne ikke stille med informanter. Da tiden begynte å bli knapp for meg, stilte personalet på en avdeling i barnehagen jeg jobber i til daglig opp på kort varsel. Dette var ikke ideelt eller det jeg i utgangspunktet ønsket, men jeg måtte gjøre det beste ut av situasjonen jeg var kommet opp i. De fikk også intervjuguiden på forhånd med samme begrunnelse som nevnt over. Intervjuet ble foretatt på informantenes arbeidsplass. Jeg foretok intervjuet med digitalt lydopptak, og transkriberte det etterpå. Kvaliteten på lydopptaket var god. Jeg valgte å bruke digitalt lydopptak for å lettere kunne ha fokus på informantenes kroppsspråk, ansiktsuttrykk, mimikk og lignende under intervjuet, i stedet for å ha fokus på å skrive ned det informantene sa. Jeg syntes dette var viktig da jeg mener jeg kan få mye informasjon gjennom å iakttas informantenes nonverbale uttrykk og språk. Da jeg begynte å arbeide med drøftingsdelen av

oppgaven min, så jeg at jeg hadde fått lite meningsbærende svar fra informantene, og det ble problematisk for meg å drøfte, drøftingen ble for tynn. Jeg leste igjennom intervjuguiden og empirien en gang til og hørte på lydopptaket på nytt, og utformet noen nye spørsmål, samt ba om utdyping på noen av svarene informantene hadde gitt meg. Jeg tok kontakt med informantene på nytt, og pedagogisk leder hadde mulighet til å besvare disse skriftlig. Svarene jeg nå fikk var mer utfyllende og meningsbærende, og ga meg et bedre grunnlag til å drøfte.

4.5 Dataenes validitet

En svakhet ved oppgaven min kan være at jeg foretok intervjuet i barnehagen jeg jobber i til daglig. Personalet jeg intervjuet kjenner jeg personlig, og det kan være med på å påvirke eller farge svarene de kom med og min analyse og tolkning. En annen svakhet kan være at det å intervjuer var nytt for meg og noe jeg har relativt liten erfaring med. Jeg ser at dette krever øvelse for å bli god.

4.6 Presentasjon av informantene

Pedagogisk leder

Kjønn: Kvinne

Alder: 42 år

Utdannelse: Utdannet førskolelærer, jobber som pedagogisk leder på en småbarnsavdeling i en kommunal barnehage i 6 år.

Assistent 1

Kjønn: Kvinne

Alder: 64 år

Utdannelse: Husmorskolen, jobber som assistent på 12. året i samme barnehage som pedagogisk leder nevnt over.

Assistent 2

Kjønn: Kvinne

Alder: 35 år

Utdannelse: Utdannet førskolelærer i Litauen og jobbet som førskolelærer der i 6 år. Hun har jobbet som assistent i samme barnehage som pedagogisk leder og assistent 1 i 1,5 år.

5 Resultat og drøfting

Her vil jeg drøfte informasjonen jeg innhentet fra informantene, opp mot noen av begrepene i kapittel 2 og teoretiske perspektiv i kapittel 3. Etter å ha transkribert det digitale lydopptaket og fått det ned på papir sammen med svarene og utdypingen pedagogisk leder svarte på skriftlig, ble det lettere å plukke ut hovedtrekkene fra den innsamlede informasjonen. Jeg har delt det inn i underkapitler under. Til slutt vil jeg drøfte problemstillingen opp mot mine funn.

5.1 Pedagogisk grunnsyn handler om hva vi jobber etter

Pedagogisk leder sier at pedagogisk grunnsyn handler om hva vi jobber etter - grunnleggende verdier og holdninger. Dette stemmer godt overens med Lillemyr og Søbstds (1993) definisjon på pedagogisk grunnsyn: «*Med pedagogisk grunnsyn menes den virkelighetsoppfatning, de kunnskaper, verdier og holdninger som ligger til grunn for pedagogisk virksomhet*». Jeg fikk inntrykk av at assistentene ikke hadde begrepet pedagogisk grunnsyn under huden på samme måte som pedagogisk leder. Jeg tror det er viktig å ha en felles formening av begrepet i bunnen dersom de skal kunne jobbe mot felles mål.

5.2 Ulik bakgrunn og ståsted i livet-ulikt pedagogisk grunnsyn

Informantene har samme oppfatning av at de har ulik bakgrunn og ståsted i livet, og dermed også ulikt pedagogisk grunnsyn. «*Personalet på avdelingen har vidt forskjellig bakgrunn og*

ståsted i livet. Det har jo vært med på å forme oss til de personene vi er». De ser ikke på dette som noe negativt men er opptatt av at dette må legges til grunn i utviklingen av det felles pedagogiske grunnsynet på avdelingen. «Vi er jo forskjellige og vi utfyller hverandre». De vektlegger at de er forskjellige, og at det er positivt ved at de utfyller hverandre med sin spesielle kompetanse. «Jeg ser det som verdifullt at jeg kan formidle norske tradisjoner gjennom mat, barnesanger, tradisjoner, leker, høytider m.m». Meyer (2005) støtter dette og sier at den viktigste ressursen i barnehagen er menneskene som jobber der. Hun sier også at måten personalet behandler og forholder seg til barn og medarbeidere på er et uttrykk for taus kompetanse eller såkalt taus kunnskap.

5.3 Planlagt og spontan refleksjon

Informantene er enige i at refleksjonene rundt pedagogisk grunnsyn og verdier og holdninger foregår både planlagt og spontant. *«Når det blir gjort blir det gjerne i forhold til enkeltbarn, og det skjer da fortløpende etter hvert som grunnsynet og verdiene våre kan bli utfordret av enkeltbarn». «Under veiledning skjer mye ved samtaler på avdelingsmøter hvor vi blir konfrontert med egne holdninger». Dette er i samsvar med hva rammeplan (R11) sier om barnehagen som pedagogisk virksomhet: «Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse». Det at personalet reflekterer rundt pedagogisk grunnsyn og verdier og holdninger, både planlagt og spontant, tenker jeg er med på å gi de nye og ulike perspektiv, som igjen vil føre til at barnehagen er i endring og utvikling slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer.*

5.4 Viktige faktorer å vektlegge

Personalet mener det er viktig å legge til grunn at de har ulik bakgrunn og ståsted i livet, og at det kan brukes som en ressurs. De ser det som positivt at de utfyller hverandre. *«Personalet på avdelingen har vidt forskjellig bakgrunn og ståsted i livet. Det har jo vært med på å forme oss til de personene vi er». «Vi er jo forskjellige og vi utfyller hverandre». «Helt like er vi ikke, og det gir grunnlag for diskusjoner. Det er ikke store grunnleggende forskjeller». «Jeg ser det som verdifullt at jeg kan formidle norske tradisjoner gjennom mat, barnesanger, tradisjoner, leker, høytider m.m.».*

I det daglige arbeidet på avdelingen forsøker personalet til enhver tid å reflektere over hvem de er der for og refleksjon over egen praksis. Når barna for eksempel har en god lek med å løpe rundt bordet, har personalet jobbet mye med å se barna og deres behov fremfor sitt eget. «Hva er greit og hva er ikke greit? Vi har jobbet mye med å «slippe opp» på regler. Hva er til det beste for barna? Gjør vi dette for barna eller oss selv?». Den ene assistenten fortalte en episode om 3 barn som hadde tømt innholdet i kassene med utkledningstøy ut over gulvet. Selv satte barna seg oppi kassene og lot utkledningstøyet ligge. Hun fortalte at tidligere ville hun nok satt sitt behov først og sett på dette som rot, og bedt barna om å rydde opp igjen klærne. I stedet stoppet hun opp litt for å se hva barna egentlig holdt på med, og så at de hadde en fin lek med disse kassene, og hadde stor glede av det og hverandre. Det endte med at barna lekte vel og lenge med kassene og hverandre, vennskapet og leken ble prioritert av den voksne fremfor å få dekket den voksnes behov som tidligere så på dette som «rot». Denne episoden tok assistenten med seg på neste avdelingsmøte hvor personalet sammen reflekterte rundt dette. Dette stemmer godt overens med hva rammeplanen (2011) sier om barnehagens verdigrunnlag: *«Personalet har som rollemodeller et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterlevs i praksis. Refleksjoner over egne verdier og handlinger skal inngå i personalets pedagogiske drøftinger. Barnehagen må systematisk vurdere om egen praksis og barnehagens kultur bidrar til å fremme verdiene som skal ligge til grunn for barnehagens virksomhet»*. Jeg tenker at refleksjon over egen praksis vil føre til ny innsikt og kanskje igjen ny praksis som fremmer de verdiene barnehagen ønsker å stå for.

5.5 Gjenspeiling i praksis

Personalet mener at deres felles pedagogiske grunnsyn gjenspeiles i praksis. *«Vi kan vel best se dette når barna leker, hvordan vi legger til rette for barnas lek. De får bruke alt vi har og det er greit å «dra utover». Barna deltar i oppryddingen etterpå.»* Pedagogisk leder sier også det gjenspeiles i hverdagssituasjonene. *«Vi hjelper barna til å utvikle seg til selvstendige individ ved for eksempel pottetrening, måltider og av-/påkledning gjennom mestring og ros»*. Personalet mener at deres felles pedagogiske grunnsyn gjenspeiles i praksis, og det er positivt med tanke på at pedagogikken nok ikke er styrt av tilfeldigheter. I Lillemyr og Søbstad (2003) sier de at god planlegging der blant annet pedagogisk grunnsyn er avklart, kan hindre en pedagogikk styrt av tilfeldigheter, at den er gjennomtenkt og ikke tilfeldig.

5.6 Justering

Jeg spurte personalet om verdier og holdninger blir justert ved behov, og når det eventuelt er behov for justeringer. Dette svarte de: «*Det er behov for justeringer når vi har gått lenge i hverandre, det er satt og vi er veldig enige og samarbeidet fungerer greit, og vi ikke stiller spørsmål ved det vi gjør*». «*...skjer fortløpende etter hvert som grunnsynet og verdiene våre kan bli utfordret av enkeltbarn*». «*Ved samtaler på avdelingsmøter og refleksjon over egen praksis*». Dette synes jeg høres rimelig ut og viser at personalet er opptatt av å vurdere om egen praksis fremmer de verdiene de ønsker å stå for i barnehagen. Dette samsvarer også med rammeplan (2011) hvor det står: «*Refleksjoner over egne verdier og handlinger skal inngå i personalets pedagogiske drøftinger*».

5.7 Bruk av pedagogiske modeller

Personalet bruker ingen bestemt pedagogisk modell, men støtter opp om Bruner og hans stillasbygging. «*Vi skal være støttespillere og støttende stillas. Vi skal støtte, oppmuntre og hjelpe barna, slik at de kan oppleve mestring og utvikler god selvtillit og god selvfølelse*». Bruners stillasbygging handler om hvordan voksne legger til rette for aktiviteter som barnet ennå ikke klarer helt på egenhånd (Gulbrandsen 2006:244).

5.8 Hva fant jeg ut?

Jeg ønsket å finne ut av hvordan personalet sammen utvikler et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen. Jeg fant ut at det er viktig å legge til grunn at alle i en personalgruppe har ulik bakgrunn og en bagasje med seg i ryggsekken sin. Det er viktig å se og bruke dette som en styrke på avdelingen og i utviklingen av et felles pedagogisk grunnsyn. Jeg sitter igjen med at i utviklingen av et felles pedagogisk grunnsyn er refleksjon stikkordet. Det å reflektere over egen praksis og jobbe med holdninger mener jeg er viktig, og det å tørre å konfrontere hverandre med hverandres praksis og holdninger. Jeg tror også det er viktig å ikke la det bli en «hvilepute» når alt «går greit», men tenke som informantene sa at «*det kan være behov for å justere verdier og holdninger når vi ikke lenger stiller spørsmål ved det vi gjør*». Jeg mener det ikke er noe fasitsvar på hvordan personalet sammen utvikler et felles pedagogisk grunnsyn, men at det må bli opp til hver enkelt personalgruppe å finne ut av hvordan det best fungerer for dem.

6 Avsluttende kommentar

I min undersøkelse innhentet jeg data fra kun en barnehage. Jeg er klar over at en barnehage alene ikke kan gi et representativt bilde på hvordan personalet jobber sammen om å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn rundt om i ulike barnehager. Det ble en utfordring og ikke helt slik jeg hadde tenkt da opprinnelig informantbarnehage trakk seg på grunn av sykdom, og jeg måtte finne nye informanter raskt. Jeg ser også i ettertid at det å formulere gode spørsmål som vil gi best mulig informasjon å jobbe med, var vanskelig. Jeg ville kanskje fått bedre svar med mer presise spørsmål. Jeg ser samtidig at det å stille gode spørsmål er en treningssak, da det er lett å stille ledende spørsmål. I forhold til formålet mitt med oppgaven, har arbeidet med denne oppgaven gitt meg større innsikt og økt bevissthet rundt hvordan personalet sammen kan utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen. Jeg ser at dette er en kompetanse jeg må inneha som kommende førskolelærer for å legge best mulig til rette for barna og for å kunne jobbe etter rammeplan som er barnehagens styringsdokument. Jeg ser at arbeidsmåten for å utvikle et felles pedagogisk grunnsyn i barnehagen, er noe jeg må finne ut av sammen med dem jeg skal arbeide sammen med.

7 Litteratur

Dalland, O.(2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Gotvassli, K-Å.(2006). *Barnehager. Organisasjon og ledelse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Gulbrandsen, L M.(2006) *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. Oslo: Universitetsforlaget.

Gunnestad, A.(2007). *Didaktikk for førskolelærere. En innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kunnskapsdepartementet.(2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet.(2008-2009). Stortingsmelding nummer 41-Kvalitet i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Lillemyr, O.F. og Søbstad, F.(1993). *Didaktisk tenkning i barnehagen*. Oslo: TANO.

Lov om barnehager, av 17.juni 2005 nr. 64

Meyer, E.S.(2005). *Pedagogisk lederskap i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

8 Vedlegg

8.1 Informasjonsbrev til informantene

29. september 2011

Til den det måtte vedrøre

Forespørsel om deltagelse på intervju i forbindelse med fagoppgave i pedagogikk ved førskolelærerstudiet

Mitt navn er (.....), og jeg er førskolelærerstudent ved Høgskolen i Nesna. Jeg holder for tiden på med en fagoppgave i pedagogikk, hvor jeg ønsker å finne ut av hvordan barnehagen jobber for å utvikle et felles grunnsyn.

Jeg står ansvarlig for gjennomføring av oppgaven, mens min veileder Kathrin Olsen og Høgskolen i Nesna står som faglig ansvarlig.

Av informanter trenger jeg pedagogisk leder og assistenter fra en avdeling. Jeg ønsker å intervju personalet i gruppe.

Undersøkelsen vil foregå i form av et intervju hvor jeg stiller dere noen spørsmål. Av tid regner jeg med at vi trenger ca. 1 time. Jeg er fleksibel på hvorvidt intervjuet skal foregå i barnehagen eller et annet egnet sted, på dagtid eller ettermiddag/kveld. Dersom det passer best på dagtid er onsdag den dagen som passer for meg.

Med tanke på informantenes anonymitet har jeg taushetsplikt, og alle data vil bli anonymisert og ikke være gjenkjennbare.

Resultatene av undersøkelsen vil foreligge i min fagoppgave som skal være ferdig i slutten av november 2011. Dersom det er ønskelig får dere mulighet til å se det ferdige resultatet.

Jeg håper på positivt svar! Jeg kontakter dere i løpet av uke 40 for tilbakemelding på denne henvendelsen.

For spørsmål kan jeg nåes på telefon:

Høgskolen i Nesna

29/9-11

8.2 Brev fra Høgskolen i Nesna

UNDERSØKELSE TILKNYTTET HØGSKOLEN I NESNA.

Høsten 2011 gjennomfører sisteårsstudentene på førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nesna (Hine) en undersøkelse i praksisfeltet. Oppgaven er et selvstendig arbeid basert på en undersøkelse av temaet *Den profesjonelle førskolelæreren*. Undersøkelsen skal ta i bruk vitenskapelige metoder, og skal gi studentene trening i å analysere en problemstilling knyttet opp til arbeid som førskolelærer. Dette arbeidet skal munne ut i en skriftlig rapport som skal tilfredsstillende vitenskapelige kriterier. Rapporten skal ta i bruk teorier fra fag i studiet. Valg av teori og metode skal begrunnes med utgangspunkt i problemstillingen, for å kunne belyse denne.

Studentene tildeles en veileder ved Hine. Student og veileder har ansvar for at undersøkelsen er i tråd med personvernet. Student og veileder har også ansvar for at informasjon og data som blir innhentet i saker som berører personvern blir slettet, og at anonymitet og taushetsplikt ivaretas i arbeidet med rapporten.

Høgskolen i Nesna, august 2011.

Signe Agnete Hansen

8.3 Intervjuguide

Intervjuguide til fagoppgaven i pedagogikk

1. Hva er din stilling i barnehagen?
2. Hva legger du i pedagogisk grunnsyn?
3. Ser du på ditt eget arbeid som verdifullt og samfunnsnyttig? På hvilken måte?
4. Tas pedagogisk grunnsyn og verdier dere ønsker å legge vekt på opp til drøfting? Kan dere komme med eksempler?
5. Hvordan blir disse verdiene valgt ut? Kan du komme med eksempler?
6. Justeres verdiene ved behov? Kan dere komme med eksempler på når det er behov for justering?
7. Hvilke forhold vektlegger dere i arbeidet med utviklingen av et felles pedagogisk grunnsyn? Hva synes dere er viktig å legge vekt på i dette arbeidet?
8. Gjenspeiles deres felles pedagogiske grunnsyn seg i praksis i arbeidet med barna? På hvilken måte? Kan dere komme med eksempler?

Intervjuguide 2

1. Hva legger du/dere i pedagogisk grunnsyn? Dere svarte «det som ligger i bunnen». Utdyp dette mer. Hva er det som ligger i bunnen?
2. Tas pedagogisk grunnsyn og verdier og holdninger dere ønsker å legge vekt på opp til drøfting? Hvordan?
3. Hvilke forhold vektlegger dere i arbeidet med utviklingen av et felles pedagogisk grunnsyn? Hva er viktig å legge vekt på?
4. Gjenspeiles det i arbeidet med barna at dere har et felles pedagogisk grunnsyn? På hvilken måte?
5. Har dere/enkeltindivider et likt grunnsyn? Hva gjør/former grunnsynet vårt?

6. Hvordan/på hvilken måte utvikler dere et felles pedagogisk grunnsyn?
7. Hva med pedagogiske modeller som uttrykk for ulike pedagogiske grunnsyn?
Stemmer eventuelt noen av modellene overens med deres/barnehagens grunnholdninger?

8.4 En side "rådata-empiri"

1. Tas pedagogisk grunnsyn og verdier dere ønsker å legge vekt på opp til drøfting?

Kan dere komme med eksempler?

Pedagogisk leder:

Vi har vel rota en del oppi det når vi har sitti på det der kurset(Innertiern).

Assistent 1:

Vi har jo ikke snakket så veldig mye om det.

Pedagogisk leder:

Nei ikke sånn kon...

Assistent 1:

Sånn konkret i hvertfall om det før sånn har gjort at jeg fikk være med på Innertiern.

Pedagogisk leder:

Nei, ja, nei, nei...

Intervjuer: Bruk av begrepene liksom?

Assistent 1:

Ja.

Pedagogisk leder:

Hva vi legger i det, hva, eh i forhold til særlig regler. Må vi ha så strenge regler? Hva er det verste som kan skje? Ehm, ja.(3-4 sekunders stillhet) Ja, og vi har blitt kanskje...

Assistent 1:

Det er først og fremst det der å fokusere mer på vennskap og lek og hvor viktig vennskap er. At det allerede begynner mens de er så små at de bare har blikk kontakt(ler).

Pedagogisk leder:

Se på han første som skal gå over nå, det var jo stor sorg når han bestekameraten forsvant over på stor avdeling. Og vi så jo det når vi delte opp, når vi satt hos styrer og vi delte opp de nye avdelingene, det var sånn, det var jo veldig hvem er det som leker med hvem? Kan du si, hvem er det som kan ha noe felles med den og den på den avdelingen og, ja. Og det var jo også det, eh, i utgangspunktet var det to stykker som skulle over på (navnet på barnet), og da valgte vi de to guttene, og den ene gutten var jo like gammel som ei av jentene, og da kom spørsmålet opp på foreldremøtet om hvorfor gutten og ikke jenta skulle over, og da var argumentet vennskapet med den andre. De var jo, på kalenderen så var de jo like gamle, men på grunn av det...

